

Unifin lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

HE 54/2026 vp

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry kiittää pyynnöstä lausua hallituksen esityksestä laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Lakiesityksessä yliopistojen rooliksi muodostuu kansalaisuuskokeen laatijan tehtävä, josta säädettäisiin uudessa laissa 25 c §:ssä. Kansalaisuuskokeen laatijan tehtäviin kuuluisi kokeen oppimateriaalin laatiminen, kysymysvalikoiman valmistelemine sekä kysymysten, vastausvaihtoehtojen ja oppimateriaalien testaus, ylläpitäminen ja kehittäminen sekä lisäksi asiantuntijatoimikunnan toimintaan osallistuminen. Lakiesityksen mukaan Maahanmuuttovirasto voisi sopia kokeen ja oppimateriaalin laatimisesta yliopiston tai muun edellytykset täyttävän yliopistollisen toimijan, kuten korkeakoulukonsortion, kanssa.

Unifi pitää hyvänä, että lausuntopalautteen perusteella lakiesitykseen on lisätty mahdollisuus osoittaa kansalaistamista varten vaadittava riittävä yhteiskuntatieto Suomessa suoritettulla suomen- tai ruotsinkielisellä korkeakoulututkinnolla. On tarkoituksenmukaista, ettei Suomessa kansalliskielellä korkeakoulututkinnon suorittanut joudu suorittamaan erillistä maksullista kansalaisuuskoetta.

Haluamme huomauttaa, että koska mahdollinen laatija rajataan lakiesityksessä hyvin tarkkaan yliopistoon tai edellytykset täyttävään yliopistolliseen toimijaan, on lainsäätäjän syytä varautua siihen, että halukkaat toimijat on löydettävä erittäin rajallisesta joukosta. Esitetty lainsäädäntö ei mahdollista muun kuin yliopiston tai yliopistollisen toimijan toimimista oppimateriaalin ja kokeen laatijana.

Unifi ei ota tarkkaa kantaa kokeen sisältöihin, järjestämiseen tai laatimiseen. Yliopistoissa on kuitenkin kattavaa asiantuntemusta kansalaisuuskokeen sisältöjen sekä osaamisen mittaamisen ja arvioinnin saralla, joten yliopistot soveltuvat hyvin kumppaneiksi ja asiantuntijoiksi, joita viranomaiset voivat hyödyntää tukena lain toimeenpanossa.

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto Unifi ry, Finlands universitetsrektorers råd Unifi rf

Jari Ojala
puheenjohtaja

Heikki Holopainen
toiminnanjohtaja